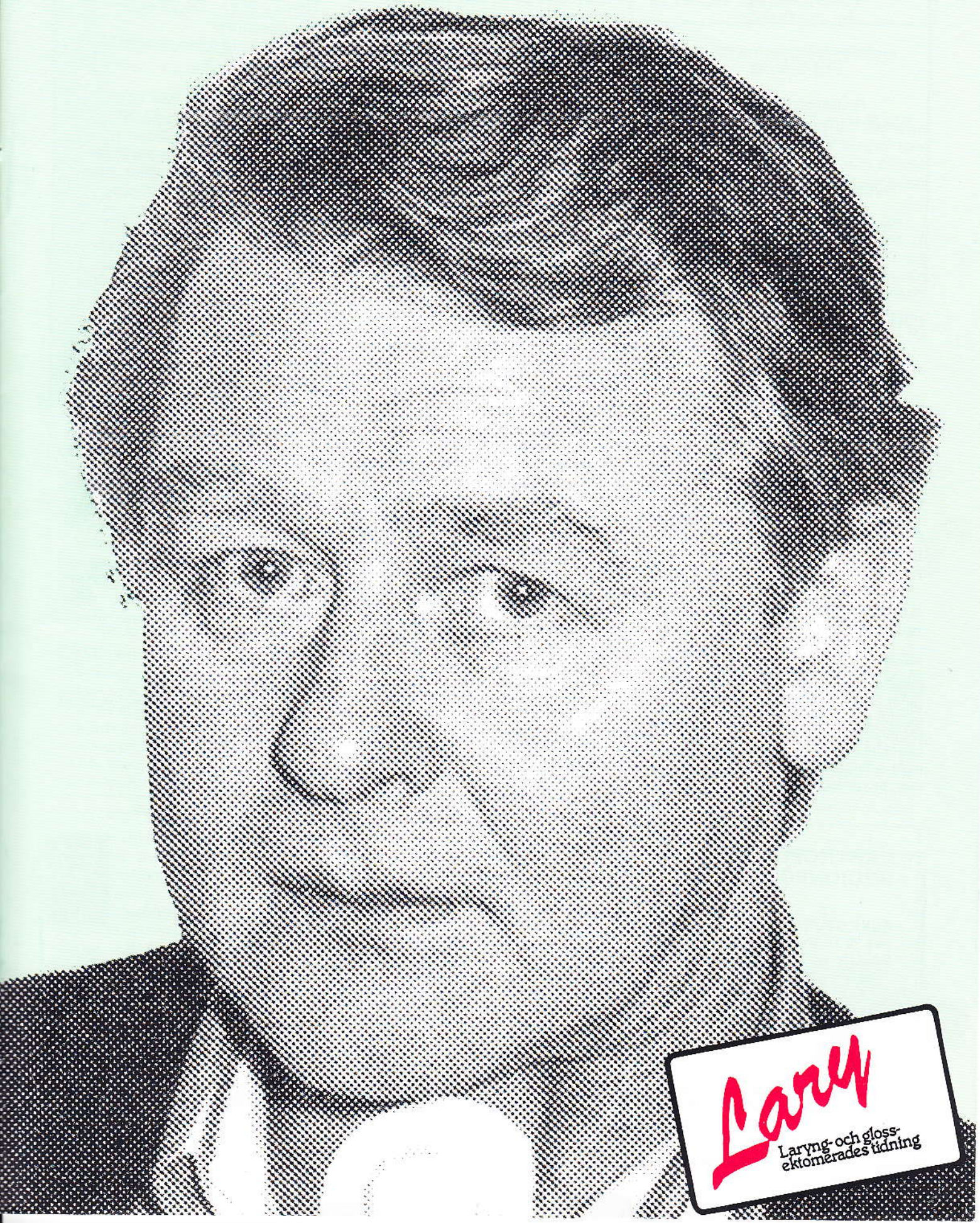

2/1993

Laryx
Laryng- och gloss-
ektomärades tidning

Lary

Manusstopp nästa
nr - 20 aug.

Årg. 21 - Nr 2/93

Ansvarig utgivare o red:
Elof Bystedt.Redaktionskommitté:
Elof Bystedt, Elise Lindqvist, Lars
Olov Paulsson.Utgiven av
Svenska Laryngförbundet.Redigering: Stockholmskonsult,
Folke Eriksson AB

Tryckt hos Enskede Offset.

LARY

- är en tidskrift för

□ laryngektomerade - de som
fått struphuvudet bortopererat□ hemilaryngektomerade - de
som fått ena stämbandets bort-
opererat□ glossektomerade - de som
fått delar av eller hela tungan
bortopererad□ de som genomgått liknande
operationer i munhålan**OMSLAGET:**Björn Edlund, kontakt-
person (norra Sverige)
i Munhålecancer-
projektet. (Se även
sista sidan och
inlagan i mitten).**SVENSKA
LARYNGFÖRBUNDET**- har läns- och regionföreningar
verksamma över hela landet- har kontakt med motsvarande
förbund i andra länder- har förtroendeanslutna läkare,
tandläkare, logoped, kurato-
rer och dietister- är en av huvudmännen i Can-
cerfonden,- tillhör Handikappförbundens
Centralkommitté- finansieras genom medlems-
avgifter och anslag bl.a. genom
Statens Handikappråd (statligt
organisationsstöd)- har instiftat Laryngfonden,
som bl.a. ger rehabiliterings-
stöd till laryng-, hemilaryng- och
glossektomerade- arbetar för lika rätt till behand-
ling, vård och rehabilitering
samt för social trygghet- värnar om laryng- hemilaryng-
och glossektomerades intres-
sefrågor

- utger tidskriften Lary

Konsulent, Malmö:Gull-Britt Mårtensson, Dalaplan
5 A, 214 28 Malmö.
Tel. 040-92 43 42**KANSLI**

Postadress:

Barks väg 14, 170 73 Solna

Besöksadress:

Barks väg 14, (Bergshamra),
Solna

Telefon:

08-655 83 10, 08-655 83 20.

Texttelefon: 08-655 43 20

Telefax: 08-655 46 10

(OBS: Ovanstående adresser
och telefonnummer gäller även
Tidskriften Lary och Laryng-
fonden)

Telefontider:

Månd-fred 09.00-12.00 samt

13.00-15.00. Övriga tider au-

tomatiskt telefonsvar på 08-655
83 10 och 08-655 83 20.

Postgiro: 851754-2

Bankgiro: 57903-3573

Förbundets kontaktpersoner:

Förbundsordförande Elof

Bystedt, Kornvägen 4,
145 71 Norsborg

Tel. 08-531 717 88

samt mobil. 010-215 74 75 och
010-271 41 57.Kassaförvaltare Bo Persson, Ö.
Hantverksgatan 20 A, 831 36
Östersund.

Tel. 063-12 30 41.

Tidskriften Lary:Adress och telefon, se ovan
under kansli.**Laryngfonden:**Samma adress som Laryngförbundet
NYTT TELEFONNUMMER:**655 40 01.**

Postgiro 918258-5

Bankgiro 5793-0661

**LARYNGFÖRBUNDETS LÄNS- o.
REGIONFÖRENINGAR - kontaktpersoner:****ESKILSTUNA:** Per Lindell, Levins gränd 2 (2 tr)
644 32 Torshälla. Tel. 016-35 51 35**FALUN:** Holger Andersson, Rådmanvägen 27,
791 61 Falun. Tel. 023-160 95**GÄVLE:** Siv Baglien, Oxtorget 1 B, 826 00 Söderhamn.
Tel. 0270-164 59**GÖTEBORG:** Eric Hermansson, Gitarrgatan 1,
421 41 V:a Frölunda. Tel. 031-47 87 63**HALMSTAD:** Åke Karlsson, Betelvägen 10,
302 30 Halmstad. Tel. 035-10 21 23**LINKÖPING:** Nils Björck, Mårdstigen 4,
590 30 Borensberg. Tel. 0141-410 46**LUND:** Erik Ohlson, Tordönsvägen 4 I, 222 27 Lund.
Tel. 046-13 14 05**STOCKHOLM:** Rune Emterborn, Sköndalsvägen
114 (IV), 128 68 Sköndal. Tel. 08-93 87 58**SUNDSVÄLL:** Björn Edlund, Bruksvägen 8 B,
873 30 Bollstabruk. Tel. 0612-212 15**UPPSALA:** Rune Wiklund, Ynglingagatan 5,
723 34 Uppsala. Tel. 018-26 18 56**VÄSTERÅS:** Rolf Lundevall, Klockartorpsgatan 26 C,
723 44 Västerås. Tel. 021-14 30 73, eller
Bjarne Johansson, Axel Oxenstiernas gata 42,
724 73 Västerås. Tel. 021-35 45 60.**ÖREBRO:** Laryngfören. i Örebro län, Per-Arne Herbertsson,
Eklundavägen 9-15 E, 702 17 Örebro. Tel. 019-57 18 86

Fakta om taltjänst i Stockholm

Det sociala livet består till stor del av att kommunicera med andra människor. Det är något som man tar för en självklarhet, medan det är omöjligt eller förenat med stora svårigheter för många.

Taltjänst är till för dem som har någon form av kommunikationsstörning, det vill säga språkskada, talskada eller röstskada - såväl medfödd som förvärvad. Det finns många människor som ibland kan tänkas ha användning av kommunikationsstöd. Exempelvis kan det vara afatiker, stammande, hjärnskadade, dyrtiker, laryng- och glossektomerade eller MS-sjuka

□ TALSTÖD

I den kommunikationsstördes vardag ingår det som ingår i allas vardag - exempelvis besök och telefonsamtal, möten med kända och okända, att föra anteckningar vid möten, skrivelser till myndigheter och egna privata brev, läsning av tidningar och artiklar.

För att få hjälp med detta erbjuder Taltjänst Stockholm talstöd, taltolkning, telefonväxelservice samt läs- och skrivhjälp. Taltjänsten kan även hjälpa den som använder andra kommunikationshjälpmedel (såsom BLISS). Taltjänsten är kostnadsfri för brukaren.

All hjälp är naturligtvis förenad med tystnadsplikt.

□ UNDER UPPBYGGNAD

Taltjänst är just nu under ett uppbyggnadsskede och huvuddelen av personalens tid går åt till uppsökande verksamhet för att nå ut till de som kan tänkas ha behov av Taltjänsten.

Stockholms läns landsting är det andra landstinget som erbjuder taltjänst. Det finns tidigare endast i Uppsala län. Taltjänst Stockholm startade 1 april i år.

□ BOKA REDAN NU

Det går bra att redan nu boka uppdrag eller boka in kontaktmöte med taltjänsten. Taltjänst Stockholm kan nås pr telefon, texttelefon, telefax

och naturligtvis genom personligt besök. Taltjänst Stockholm finns i Tolkcentralens lokaler, Regeringsgatan 79, 111 39 Stockholm (rullstolsentré Brunnsgatan 22).

Telefon: 08-24 41 04 och 08-24 41 09.

Fax: 08-10 88 13

Texttelefon: 08-21 50 59 och 08-21 54 94.

Kaffe och macka - alltid uppskattat inslag på föreningsmöten. Här fikapaus på Örebroföreningens årsmöte.

Årsmöte i Örebro

Örebroföreningen har genomfört sitt årsmöte.

Till ordförande omvaldes Bertil Lindström. Till styrelsen knöts en ny eldsjäl och idémakare i och med valet av Per-Arne Hubertsson.

Tack för att jag fick tillfälle att vara med och förtroende att sitta ordförande på mötet.

Elise Lindqvist.

Hjälpmedel i ny tidning

Handikappinstitutet informerar om att en ny tidning sett dagens ljus, nämligen "Allt om hjälpmedel".

Tidningen kan erhållas genom Handikappinstitutet.

10 - 11 - 12 sept.:

REHAB-HELG

för
Laryng- och
Glossektomerade patienter
och deras anhöriga

Tema:
MAT OCH MOTION

Syfte:

Patienter och anhöriga får utbyta erfarenheter och ge varandra tips;

ge anhöriga och patienter info om tillagning av konsistensanpassad mat;

öka kunskap om olika spänningstillstånd, introducera olika avslappningstekniker;

matens, konditionens betydelse för rehabiliteringen

DIETIST: Matproblem efter operation, mat och näringsämnen, fel näring, praktisk matlagning, grupparbete, näringspreparat.

SJUKGYMNAST: Konditionsträning efter operation, bassängträning, avslappningstekniker, rörelseträning nacke skuldror.

LOGOPEDFÖRELÄSNING TIPSPRO-MENAD NÖJESAKTIVITETER

Tillgång till egna kök liksom inomhuspool.

Kursplats: Rosenön (nära Dalarö i Sthlms skärgård)

Sänd in talongen till Sv, Laryngförbundet, Barks väg 14, 170 73 Solna så får du veta mera!

Javisst vill jag veta mera om rehadagarna på Rosenön, 10-12 september. Namn och fullständig adress:

Jag kan också nås pr telefon:

ÅTERIGEN PÅ FANTASTISKA ROSENÖN

En kurs i föreningskunskap, på anslag från Allmänna Arvsfonden, startades av SLF i höstas på Hyresgästernas Riksförbunds naturskönt belägna kursgård Rosenön, som är en alldeles egen liten ö intill Dalarö i Stockholms skärgård.

Kursen, som pågått i etapper, är i första hand avsedd för styrelseledamöterna i våra läns/regionföreningar. Den finns till sin första del refererad i ett tidigare nummer av Lary.

Studieplanen är intressant upplagd som en kombination av korrespondenskurs och internatdagar med direktundervisning. Därför fick vi i början av detta år en "kursbibel" - Föreningsboken - tillsammans med en blankett som innehöll "sju frågor - att besvaras inom tio dagar", och någon månad före vårens studiedagar kom dessutom ett tiotal nya arbetsuppgifter pr brev, vilka skulle medföras besvarade till nystarten 5 maj.

□ KANSKLIBESÖK

På morgonen den dagen for vi således till Rosenön igen. På vägen dit tog bussen en sväng till vårt nya kansli, som ju med all rätt blivit en attraktiv sevärdhet både för våra medlemmar och annat föreningsfolk.

□ ÅTER PÅ ROSENÖN

Under tre vackra vårdagar - 5-7 maj - träffades vi alltså igen på Rosenön för att följa upp brevfrågorna och framförallt för att genomföra praktiska övningar i mötesteknik.

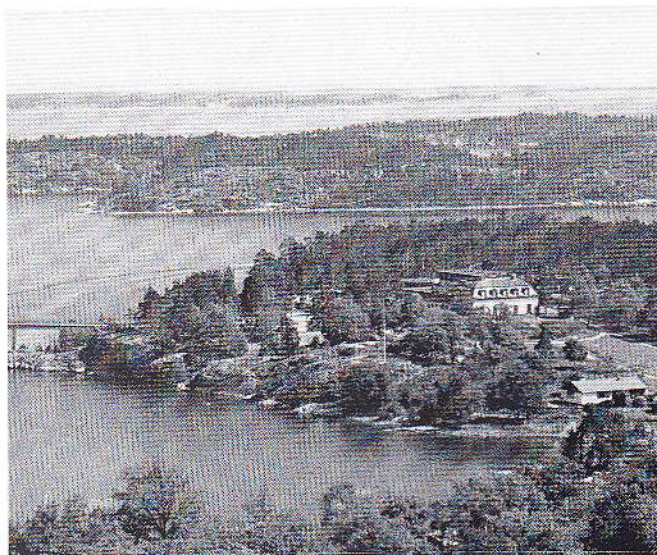
Våra hemuppgifter pr korrespondens hade tydligen, enligt kursledningens bedömning, skötts så bra att ramprogrammet medgav viss frihet till andra angelägna uppgifter vid sidan om själva kursprogrammet. Om behov skulle uppkomma.

Och visst gjorde det så.

□ RIKSDAGSUPPVAKTNING

Någon påminde om den nya tobakslagen som skulle upp i riksdagen för beslut i år och om det glädjande samarbetet över partigränserna som resulterat i en gemensam motion om förbud mot reklam för tobaksvaror. Bakom motionen återfanns som bekant tolv kvinnliga riksdags-ledamöter, representerande samtliga riksdagens partier utom nyd.

Efter att vi en stund begrundat det vettlösa i att göra reklam för en vara som årligen belastar vår sjukvård med sina offer och orsakar så mycket lidande och död, föreslog någon att vi kursdeltagare skulle göra en gemensam manifestation

till moraliskt stöd för de tolv kvinnliga motionärerna. Varför inte en liten blomsterkvast till var och en av dem som en gest av uppskattning, personligen överlämnad från oss som representerar en liten skara överlevande bland de hundratusentals som drabbats av tobakens skadeverkningar.

Förbundsstyrelsen fanns med på kursen så vi kunde få ett omedelbart beslut om den tilltänkta uppvaktningen. Efter sondering telefonledes tog vi så bussen vi för några timmer sedan lämnat och begav oss till riksdagshuset, där nästan samtliga de tolv tjejerna tog emot oss på stående fot.

Glädjen över vår uttryckta respons var påtaglig när förbundsordföranden, Elof Bystedt, med några uppskattande ord överräckte blomstren.

Jag fick personligen en kort pratstund med ett par av de mest kända profilerna i sällskapet, Barbro Westerholm (fp) och Margareta Winberg (s), vilka berättade att de jobbat ett antal år för ett reklamförbud, men att tiden tydligen inte förrän nu blivit mogen för konkreta åtgärder. Vi håller tummarna. (Och sedan detta skrevs har riksdagen beslutat om reklamförbudet. Grattis tjejer, grattis Laryngförbundet. Red.)

□ HANDGRIPLIGA ÖVNINGAR

För den första övningen på skolbanken delades vi upp i fyra arbetsgrupper, och alla deltagarna fick handgripligen prova på att sitta ordförande och lära sig att

Kursgården Rosenön, inbäddad i fantastisk skärgårdsmiljö, nära Smådalarö.

reda ut ett mer eller mindre krångligt propositionsförfarande. Grupparbetet leddes av Folke Eriksson, som också varit kursledare sedan starten i höstas. Till sin hjälp hade han under den förmiddag som denna övning pågick, en annan välskolad föreningsveteran, Manfred Karlsson.

Manfred talade bl.a. om vikten av ett enkelt och lättfattligt språk i föreningslivet och gav även exempel på hur man praktiskt använder en ordförandeklubba. Det är inte bara att banka och slå! Om nu någon trodde det. Nej då, det finns fina finesser i handhavandet.

□ SOM EN DIRIGENT

Ändan på klubbskaffet använder man för att påkalla mötets uppmärksamhet genom en lätt trumvirvel mot bordet. Ungefär som när musikdirigenten knackar mot taktpinnen mot pulten. Klubblaget vid beslutet dämpas lämpligen också av att man slår på en bok eller annat lämpligt underlag. För att nu nämna ett par smärre detaljer ur allt det praktiska kunnande som våra lärare delade med sig av.

□ REPSKAPSMÖTE, DEMOKRATIDEBATT

Under dagarna på Rosenön hölls också

ett ordinarie möte med vårt representantskap. Det fåtal av kursdeltagarna som inte var representanter fick i uppgift att definiera och diskutera begreppet demokrati.

Vi hade en intressant eftermiddag där vi mest kom att prata om det demokratiska samhällets friheter; yttrande-, tanke- och trosfrihet o.s.v. Men även om våra skyldigheter i en demokratisk gemenskap. Till exempel skyldigheten att ta hänsyn till minoriteter och deras åsikter. Majoriteten har förvisso inte alltid rätt, och därför kan en ödmjuk eftertanke från det hållet ofta vara fruktbar, tyckte någon.

□ VIRTANEN VAR BESVÄRLIG...

Representantskapet klarade av sin digra dagordning under torsdagen. På fredagen var således "klassen" återförenad och vi kunde jobba vidare med våra propositioner under det att ordförandeskapet vandrade runt bland oss elever.

En låtsasmedlem - Arto Virtanen - ställde till mycket trassel för den som höll i klubban. Virtanen kom ständigt med avvikande förslag och kunde aldrig släppa en fråga utan votering. Men hans medverkan var synnerligen lärorik.

□ MOTION

Vi gick igenom hur man skriver en motion. Den motion vi arbetade med var "på riktigt" och handlade om ett tips om billigare batterier till röstgeneratorn. Motiönen kom att utmytna i ett uppdrag åt styrelsen att ta kontakt med den aktuella firman för viss komplettering av uppgifter om pris, kvalitet m.m. Motionen tillstyrktes och klubbades av församlingen och skall överlämnas för konfirmation till den instans som rätteligen skulle behandlat den.

□ ANDARNAS AFTON

På torsdagskvällen, som var sista kvällen på ön för den här gången, hade den uppslagsrika personalen ordnat en kuriös underhållning i samband med middagen. Vi blev förda ner i källarvalven där det i samband med måltiden framfördes ett bloddrypande spex - Andarnas afton - på vers med gästar och gengångare. Underhållningen slutade med att vi lekte charader, där gästerna bordsvis fick tävla med varandra.

□ GIVANDE DAGAR

När färden gick hemåt igen på fredagseftermiddagen, tyckte vi alla, om jag tolkade stämningen rätt, att dagarna varit mycket givande. Nya personliga kontakter hade skapats och viktiga detaljer i föreningsarbetet hade fått en rejäl gnuggning.

För egen del vill jag säga att av alla kurser i förbundets regi, som jag under mina 25 år deltagit i, var detta troligen den

Här är han och här trivs han, Laryngförbundets ordförande Elof Bystedt, som just delat ut blommor till riksdagskvinnorna. Dom som så framgångsrikt motionerade om reklamförbud för tobak.

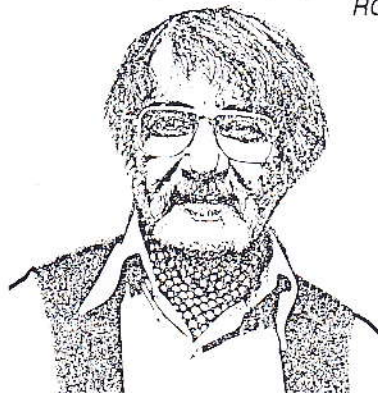
Bilden är från uppvakningen i Riksdagshuset, genomförd i anslutning till förbundets kurs i föreningskunskap och mötesteknik på Rosenön.

bästa. En bidragande orsak till detta positiva omdöme är lärarnas imponerande kompetens, grundad på livslång verksamhet i föreningslivet, och inte mindre deras lättsamma sätt att dela med sig av sina kunskaper.

I Rosenöns gästbok hade någon skrivit: Vi hoppas alla att en gång få återvända till denna oas.

Mera passande slutord kan jag inte hitta.

Med hjärtliga Larynghälsningar
ROLF.

Erik o Elsy Ohlsen:

Tack för Rosenön!

Vill med några rader genom Lary tacka för tre underbara dagar på Rosenön. Att så förena nytta med nöje är ju bara toppen!

Vår fortsatta föreningskurs började mycket trevligt med visning av förbundets ljusa, fina lokaler och vi tillönskar förbundskansliet all glädje med dessa! När vi sedan kom till Rosenön så möttes vi ganska snart efter ankomsten av en verklig överraskning: Vi skulle till Riksdagshuset och blomsteruppvakta de kvinnor från olika partier som lämnat in motion om förbud mot tobaksreklam. Dom blev både glada och rörda. Det var ett fint initiativ!

Att sedan få vara tillsammans med alla dessa trevliga människor är ju alltid lika roligt, och Folke leder som vanligt kursen med både kunnande och humor.

Den här gången fick vi vara med om "andarnas afton" - trevligt även om det för en del blev allt för realistiskt (vilket vi talar tyst om).

Tack alla, ingen nämnd och ingen glömd. Till sist: Folke rekommenderade att vi skulle träna mötesteknik hemma och det gör vi, Erik och jag. Jag kommer med förslagen och Erik verkställer dem. Det var väl så det var meningen, eller hur?

INFORMATION I KOLBÄCKSSKOLAN

PER-ARNE HUBERTSSON HAR TILLSAMMANS MED BITR. ÖVERLÄKAREN MATZ LARSSON OCH BIRGITTA JÄRNKVIST FRÅN VISIR INFORMERAT OM TOBAK OCH TOBAKSSKADOR PÅ KOLBÄCKSSOLAN. HÄR NÅGRA SYNPKUNKTER FRÅN ELEVERNA EFTER INFORMATIONEN.

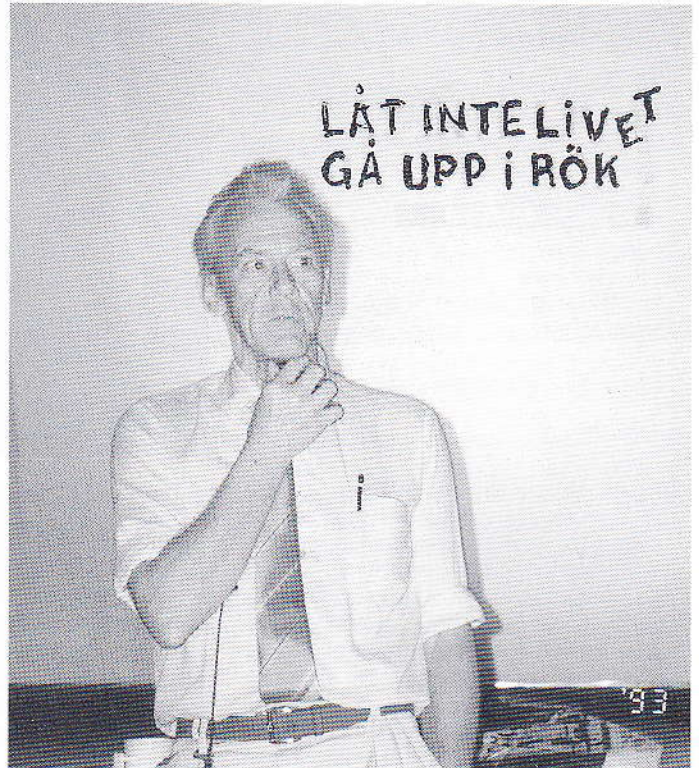
Hej
Jag tyckte att det var bra
men det tog lång tid innan du
kom igång.
Jag har själv rökt men det
ångrar jag väldigt mycket.

Hej Matz!
Jag tycker det var väldigt bra.
För man fick veta en del saker
som man inte visste förut.
Själv har jag provat på det men
jag kom underfund med att det
var åkligt.
Det var bra att du hade med dig
Per-Arne och han berättade om
hur han hade det jag kan inte
rå för det men jag tyckte synd om
honom.

Hej Matz och Per-Arne

Jag tycker att det var jätte bra
att få veta.
Efter som jag själv har provat på
så blev jag ganska rädd och osäker.
Men nu vet jag att om man går för långt
kan det bli mycket farligt.
Det smakade ju bra men ändå var det
kul att pröva.

Hej då!!

Nyvalde styrelseledamoten i Örebro-för-
eningen, tillika eldsjelen, Per-Arne
Hubertsson, informerar på Kolbäckss-
skolan.

Hej

Jag tycker att det var
bra. Och jag tog åt mig
jast jag bara har provat på
och tyckte att det
smakar skust.
Efter den gången jag hade rökt
så vart man så rädd att
man skulle dö i för tid.
Och jag tycker att Per-Arne
var väldigt bra och att han
vägde berätta det skulle jag
äldrig tordas.

Stort intresse för svenska andningshjälpmedel i Lyon

Bland de svenska deltagarna i Lyonmässan i mars i år - 4th international conference on home mechanical ventilation - återfanns bl.a. dr Gillis Andersson från Danderyds sjukhus.

Mässans vetenskapliga kommitté bestod av representanter från USA, Canada och sju europeiska länder. Tre svenska innovationsföretag medverkade i en gemensam monter vid konferensens utställning. Breas Medical AB visade två nykonstruerade ventilatorer, kännetecknade av lågt pris, hög kvalitet och låg ljudnivå. Remafa Tec visade en individuell ansiktsmask.

Fogless International AB visade sin nya talventil/luftfuktare för trakeotomerade samt ett nytt självhäftande stomaförband för larynger, Spiro-LaryngAid.

□ SVENSKA PRODUKTERNA INTRESSANTA

Att de svenska produkterna uppfattades som stora framsteg av den församlade läkarexpertisen var tveklöst och framför den svenska montern fanns ständig köbildning av intresserade.

□ MÅNGA LARYNGER MISSNÖJDA

Ett område av särskilt stort intresse för laryngektomerade är att kunna få sin talförmåga förbättrad. Ett flertal svenska specialister - bl.a. från sjukhusen i Huddinge och Danderyd,

arbetar intensivt för att finna bättre lösningar på detta stora problem. Allt för många larynger är missnöjda med de hjälpmedel som finns att tillgå i dag. Gissningsvis kommer den slutliga lösningen att vara ett resultat av ett team-work av svenska specialister och produktutvecklare.

□ STORT INTRESSE FÖR STOMAFÖRBAND

Intresset och vetgirigheten för det självhäftande stomaförbandet för larynger från Fogless var stort vid Lyonmässan. Rent allmänt kan noteras att någon kännedom om motsvarande produkt bland de länder som deltog nästan inte existerade alls.

En näraliggande tanke - som man verkligen hoppas är felaktig - är att laryngpatienter hamnar på en kirurgavdelning, opereras och sedan lämnas åt sitt öde och sitt handikapp. De bandage som användes i många länder är uppenbarligen endast en bit fuktad gasväv över stomat.

□ BÄTTRE I SVERIGE

Även om svensk sjukvård fortfarande kan bli bättre, är det nog så att våra laryngpatienter blir betydligt bättre omhändertagna än i många andra länder. Dessutom finns det innovationsföretag i Sverige som har prioriterat utvecklingen av hjälpmedel för laryng- och trakeopererade patienter för att ge dem en lättare och bättre livssituation.

Dessutom har dessbättre samarbetet mellan sjukvården och industrin sedan många år tillbaka fungerat på ett mera målinriktat sätt än tidigare. Det finns således anledning att tro att laryng- och trakeopererade efterhand kommer att få allt bättre andningshjälpmedel och därmed en förbättrad livskvalité.

Bosse Palmcrantz

Svenska montern på Lyon-mässan i förgrunden artikelförfattaren

TOBAKSFRIA
Vecka 47
VECKAN

Försvaret som slås ut

Vår kropp har ett sinnrikt försvar mot farliga ämnen i vår miljö. Luftrörens insida är täckt med s.k. cilier eller flimmerhår. Dessa rör sig hela tiden i vajande rörelser i riktning upp mot munnen och transporterar på så sätt bort damm, sot, bakterier och andra föroreningar, och luftrören hålls rena.

Rökning förstör flimmerhåren. Immunförsvaret försvagas. Detta öppnar vägen för infektioner och föroreningar t.ex. radon och asbets. Rökning är den viktigaste orsaken till kronisk luftrörskatarr och emfysem, en skada på den finare lungvävnaden som i framskridet stadium leder till svår andnöd.

Då man slutar röka växer flimmerhåren ut igen och luftrörens renhållning börjar fungera igen.

TOBAKSFRIA
Vecka 47
VECKAN

Sagt om SPIRO LARYNG AID!

"För att garantera högsta kvalitet, provar specialisterna på Andningsdispensären, Danderyds Sjukhus, utan remisstväng, ut SPIRO LARYNG AID. Ring 08-655 65 65 för tidsbeställning"

FOGLESS

Varm luft

NÄR DEN TORRA LUFTEN med hjälp av Stom-Vent® ersätts med varm och fuktig luft blir slemmet tunnare. Det gör att du i början kan få en ökad slembildning. Men det är alltså normalt och övergående. Den stora fördelen med Stom-Vent® märker du vanligen efter några veckors kontinuerlig användning. Du kommer t ex att få mycket färre hostattacker.

Stom-Vent® underlättar det dagliga livet på många olika sätt. Använder du Stom-Vent® behöver du t ex inte använda luftfuktare hemma.

Andas naturligt

tack vare Stom-Vent®.

 Gibeck

Gibeck Sverige AB

Tel 08-59 08 60 65 • Fax 08-59 08 85 92

GULL-BRITT GJORDE SUCCÉ I DALSLUNDS SKOLA

Gull-Britt Mårtensson, Laryngernas konsulent i Malmö, har varit på informationsdag i Dalslundsskolan i Åkarp. Och gjort succé. Bland elever och lärare och i skånsk dagspress.

Gull-Britt talar för livet

ANKOM 1983-05-13

”Jag vill upplysa – inte skrämmas”

ÅKARP. Gör det ont när du pratar? Kan du duscha? Hur går det när du är ute och handlar? Tittar folk?

Burlöv

Lena Forstått

Elevernas händer viftar. Gull-Britt Mårtensson svarar i en liten mikrofon som är kopplad till en förstärkare. – Nej det gör inte ont när jag pratar, säger hon. Inte numera, men det var hemskt jobbigt i början. Gull-Britt Mårtensson är laryngektomerad, dvs hon har fått struphuvudet bortopererat och "pratar" med hjälp av matstrupen. En rosa scarves runt halsen döljer luftstrupen som efter operationen mynnar i halsgropen. Gull-Britt Mårtensson från Malmö drabbades av strupcancer för tolv år sedan. Den tilltagande hesheten visade sig vara en tumör. 20 cigaretter om dagen i 27 år hade tagit sin tribut. Strålbehandlingen hjälpte inte och till slut återstod bara att operera bort hela struphuvudet.

Blev konsulent

Idag är Gull-Britt Mårtensson konsulent för laryngförbundet och på måndagen inledde hon Dalslundsskolans temavecka "Lev sunt" med att berätta om sitt handikapp. – Har du verkligen ett sånt där hål i halsen? undrar en kille i 7b efter att Gull-Britt visat en informationsfilm om laryngektomi och vilka hjälpmedel som finns.

– Ja, det sitter här under en liten plåsterlapp. – Kommer det snor där också? frågar han. – Ja, jag snyter mig i halsen. – Är det jobbigt när du är ute i affärer och så? undrar en tjej. – Jag brukar alltid säga till biträdet att jag är strupopererad och då är det sällan några problem. Men visst tittar folk när jag börjar prata. Kan du duscha? frågar en annan tjej och undrar om plåstret i halsen är vattentätt. – Jag får alltid duscha med handdusch och kan aldrig låta

Gull-Britt Mårtensson pratar med hjälp av matstrupstal. Rösten förstärks med hjälp av en liten förstärkare som hon placeras mot eleverna. – L...

vattnet strila ner över huvudet. Plåstret är inte vattentätt, så jag får skydda med en handduk. När jag tvättar håret lutar jag mig fram över badkaret. Ska jag bada, får vattnet aldrig gå längre än hit, säger Gull-Britt och håller upp handen i brösthöjd.

Stum en tid

– Var det jobbigt att bli opererad, undrar en annan kille och tittar oavvänt på Gull-Britt. – Det var mycket arbetsamt. Först hela behandlingen med strålning och sedan själva operationen. Men när det hela var över var jag mycket glad över att tumören var borta. Huvudsaken var att jag levde.

Det tog ett halvår innan Gull-Britt kunde säga sina första ord med hjälp av matstrupstal. Under den tiden var hon helt stum och kunde bara kommunicera via lappar och gester. Under sex år arbetade hon sedan som vårdbiträde innan hon började arbeta som laryngkonsulent.

Trots att Gull-Britts röst med all säkerhet hade räddats om hon slutat röka i tid, vill hon inte

att man förbjuder tobaksbruk. ket.

Inte skrämmas

– Jag vill upplysa om vad som kan hända, inte komma med skrämselfpropaganda, betonar hon. Idag vet alla att det är farligt att röka och det måste vara yara upp till var och en att bestämma själv.

– Men jag hoppas att jag får dem som tänder en cigarett att tänka efter, säger Gull-Britt Mårtensson.

Den här veckan har Dalslundsskolan två parallella temen: "lev sunt" för sjuorna och "solidarit" för niorna. (Årskurs åtta är ute på prao, praktisk arbetslivsorientering.) Programmet innehåller också besök av barnombudsmanen Gunnar Höistad, fd narkomanen Nicho Jonsson, Madeleine Årdrup från Provitz som berättar om alkoholism i familjen och teater 23 med en föreställning om en uppgörelse mellan skin-heads och zigenare. Under en heldag i slöjden ska niorna sy kläder och göra leksaker till ett barnhem i Sydafrika.

num 930517

Gull-Britt Mårtensson
Dalslundsskolan 5a
214 28 Malmö

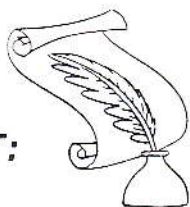
Hej!
Tack för att Du ville komma till Dalslundsskolan! Eleverna är mycket nöjda med ditt besök!

Så här skriver skolans kurator till Gull-Britt:

– Tack för att du ville komma, eleverna är mycket nöjda med dina lektioner. Genom tidningsartikeln kom ditt besök förmodligen att betyda ännu mer för fler! En dam ringde mej från Lund. Hennes man var cancersjuk och hon hade letat efter Laryngförbundet. Nu fick hon ditt telefonnummer av mej.
Hoppas vi ses igen!

Hälsningar! Gunnel.

INSÄNT:

Avlidna medlemmar

Ofta tänker man tillbaka på saker man upplevt och intressanta människor man mött inom laryngrörelsen. Många goda vänner har man fått på olika ställen i landet. Kanske vill man ibland skriva ett vykort med en hälsning. Men det var ju flera år sedan man hade kontakt, så nästa tanke blir: lever han eller hon? Eller strör jag salt i öppna sår med en glättig hälsning?

Nåväl. Jag vill föreslå att kansliet tar kontakt med läns/regionföreningarna före varje nytt nummer av Lary och skaffar upplysning om vilka medlemmar som har kommit till och vilka som har avlidit. Det är, tycker jag, ett sätt att visa extra intresse för vad som händer ute i våra läns/regionalföreningar. Det är givetvis också ett nyhetsvärde i detta. Jag är ganska säker på att det blir bland det första man som läsare tittar på då den nya tidningen kommer i brevlådan. "Gammal uv"

Hjälpmedelsspalt

Nu är de insamlade och renoverade Servox Röstgeneratorerna överlämnade till Chefslogoped Juule Jankovski i Estland. Gåvan blev mycket uppskattad för behovet är mycket stort.

Vetskapen om vårt insamlingsinitiativ har på något sätt spritt sig, för det har kommit förfrågningar från flera f.d. "östländer" om eventuell hjälp av liknande slag. Bl.a. från Polen, Rumänien m.fl.

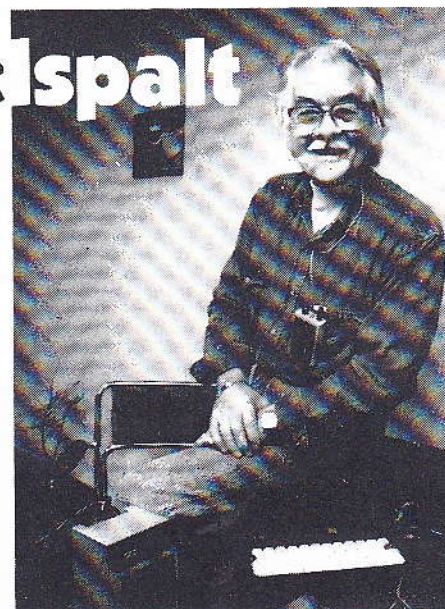
En opererad i Polen har fått en Servox som en personlig gåva. Mycket uppskattat då han hitintill bara kunnat viskprata.

En man i Rumänien har också fått en röstgenerator - efter fyra års tystnad. Han har nu blivit en populär person på ljugarbänken, inte bara för att han kan kommunicera utan även för den förträffliga apparat som hjälper honom att tala.

Så ett meddelande:

Förfrågan om en snorkel för att laryngektomerade skall kunna bada, har bl.a. kommit från Per Svensson i Götet.

Siemens Elema har varit välvilliga och tagit hem en tysk snorkel, som så vitt

jag vet är marknadens bästa. En ev demonstration kommer att ske vecka 36 - nämligen söndagen den 12 sptember i Stockholm, Dalarö

Hjälpmedelsspalten kommer i fortsättningen att återkomma endast då något nytt finns att rapportera

Ha en skön sommar!

Elof Bystedt

Texttelefon har bytt telefonnummer.

Televerkets Förmedlingstjänst för Texttelefon, FÖC, med telefonnummer 0010 (och 020-91 00 10) för personer med hörsel- eller talhandikapp har bytt telefonnummer. För att kunna erbjuda bättre service och minska risken för felringningar öppnar vi två nya linjer med olika anropsnummer:

90 160

För hörselhandikappade personer med texttelefon.

90 165

Används av hörande personer, som vill lämna meddelanden via texttelefon.

Birgitta Nyqvist, den först person besökaren möter i ett ljust och trevligt pyntat rum på förbundskansliet.

Från Uddevalla till Bergshamra

I nya lokaler i Bergshamra. Vilken skillnad.

Jag anställdes i Laryngförbundet 1 september 1983, alltså för snart tio år sedan.

Det var då spännande att komma från Uddevalla till huvudstaden och att få jobba med laryngerna.

Förbundet hyrde lokal av Handikappförbundens Centralkommitté (HCK) på Reimersholme. Lokalytan var då c:a 6 m². Trångt. Men jag var glad och fylld av förväntningar.

1985 tog förbundet ett kliv uppåt ifråga om lokaler och i dubbel mening. Vi flyttade en trappa upp i samma hus på Reimers och plötsligt var vår lokalyta 40 m². Oj, så stort. Och vilken utsikt! Men det dröjde inte länge förrän vi upptäckte att också de nya lokalerna var oss för trånga. Alltså så småningom dags att se sig om efter något nytt.

Tänk, att än en gång få uppleva en flyttning. Och vilken flytt sedan!

I förra numret av Lary beskrev Rolf Fischer vårt nya kansli på 340(!) m². Jag tycker precis som Rolf. Det var som att komma från källaren till takterrassen. (Och av vår yta kan vi nu dela med oss till både samtalsaktiviteter och Laryngfonden).

Många har besökt oss och alla är lika imponerade över vårt nya kansli. Många har sagt: Hur många arbetsgivare tänker på sin personal så som vår förbundsledning gör. Så sant som det är sagt.

Och här finns allt samlat under ett tak! Många har undrat över t.ex. min restid till och från arbetet. Och det är faktiskt bekvämare för mig med de nya lokalerna och snudd på kortare restid, trots att jag bor på andra sidan stan.

Jag vill uttala ett tack till styrelsen som tog detta kloka beslut att flytta till Bergshamra.

Tänk, att på gamla dar få en arbetsplats som är ljus, rymlig och med en utsikt som på sitt sätt är minst lika tjusig som på Reimersholme.

Elise Lindqvist.

Vi i primärvården vill stödja och rehabilitera

Det blev en givande studiedag då Svenska Laryngförbundet kring årsskiftet inbjöd till föreläsningar kring rehabilitering av patienter med munhålecaner.

Att drabbas av munhålecaner innebär för en del personer att man får leva resten av livet med dubbla handikapp, även efter en lyckad operation. Det var givande för oss inbjudna att

lyssna på föreläsningar om olika tumörer och hur dessa behandlas och dessutom få ta del av hur olika yrkesgrupper på ÖNH-kliniken på Karolinska sjukhuset arbetar för att gemensamt nå ett för patienten bra resultat - såväl fysiskt som psykiskt.

Alla föreläsare förmedlade en helhetsyn på patienterna och beskrev en omvårdnad som man skulle önska att alla fick ta del av i sitt möte med vården.

Patienterna får en bra kunskap om sin sjukdom. De möter hos personalen en stor respekt och en vilja att lösa de problem som uppstår efter operationen då det gäller åt/sväljsvårigheter, men också stöd och förståelse för den ångest och oro många känner såväl akut som lång tid efter sin behandling.

Studiedagen avslutades med förhoppningen att primärvården skall fortsätta att arbeta med stöd och rehabilitering. Och det vill vi gärna och vi som arbetar inom primärvården hoppas att ÖNH-kliniken tar kontakt med oss innan patienter skrivs ut så vi får så god kunskap som möjligt om den enskildes speciella behov av stöd.

*Gertrud Svensson,
distriktssköterska,
Hallunda Vårdcentral.*

Sagt om SPIRO LARYNG AID!

"Visste Du att specialisterna på Andningsdispensären, Danderyds Sjukhus, provar ut den, utan remiss tvång, för bästa resultat? Ring och beställ tid! 08-655 65 65."

F O G L E S S

Sagt om SPIRO LARYNG AID!

"Hudirritationer har jag överhuvudtaget inte haft med detta plåster."

F O G L E S S

**STOMASKYDD
I TUNN DÄD (25:-/ST)
(med mellanlägg i skumplast
30:-/st.)**

Färg: vita.
Änge storlek i cm runt halsen.

Beställ från
INGRID HAGMAN
Bivägen 6, 141 32 Huddinge.
Tel. 08 - 774 64 82.

Gun-Marie Larsson:

RAPPORT OM FÖRBUNDSPROJEKTET FÖR LARYNGER OCH GLOSSEKTOMERADE

Gun-Marie Larsson som leder förbundets stora projekt om larynger och glossektomerade, berättar i en färsk rapport om hur projektet arbetat senaste tiden och nu går vidare.

När jag i december 1992 fick förfrågan om jag kunde tänka mej att överta arbetet med "Laryngförbundets projekt för munhålecancer-opererade och laryngopererade" var min första tanke att förankra frågan hos mina arbetskamrater på öron-, näs- och halskliniken, Karolinska sjukhuset

Utan deras positiva attityd samt löften om deras medverkan i projektet hade svaret blivit ett annat, det vill säga: Nej.

Jag förstod att arbetet skulle innebära sena kvällar och jag misstänkte även vissa svårigheter att ta över arbetet i ett redan påbörjat projekt. Samtidigt kunde detta vara en utmaning och en sporre. Mitt svar blev alltså - ja.

▫ PROJEKTDEBUT

Min arbetsstart blev den 15 januari i år. Arbetsuppgifterna bestod till en början i att läsa in och ta reda på vad som redan var gjort och på vilket sätt det var gjort, vilka kontakter som var tagna, vilka kontakter som var viktiga att fortsätta och, till sist, vilka arbetsuppgifter tyckte VI var att prioritera.

Med VI menar jag Gunvor Lindholm (redan anställd i projektet), Elisabet Platin-Danielsson (sjuksköterska), Marie Säfström (ekonomistuderande och själv munhålecanceropererad) samt Elof Bystedt (förbundsordförande).

▫ HITTA KONTAKTPERSONER

Vi hade träffar för att strukturera upp vårt arbete. Vi var överens om att resurserna skulle läggas på att hitta kontaktpersoner ute i landet. Vad vi var oense om var om kontaktpersonen skulle vara laryngektomerad eller munhålecanceropererad

Från sjukvården hade vi sett att laryngektomerad som informerar munhålecancerpatienter fungerar mycket bra. Men munhålecanceropererad till munhålecanceropererad kan vara litet svårare på grund av att resultat och

funktionsförändringarna kan variera patienter emellan.

▫ VI FICK KONTAKTER

Relativt snart efter projektstarten fick vi kontakt med Åke Karlsson, laryngektomerad från Halmstad. Lika snabbt fick vi ytterligare en medarbetare i Björn Edlund från Kramfors, även han laryngektomerad.

Med viss tur fick vi senare kontakt med Hans-Åke Ellvén och Gunnar Schneider, båda munhålecanceropererade från Stockholm.

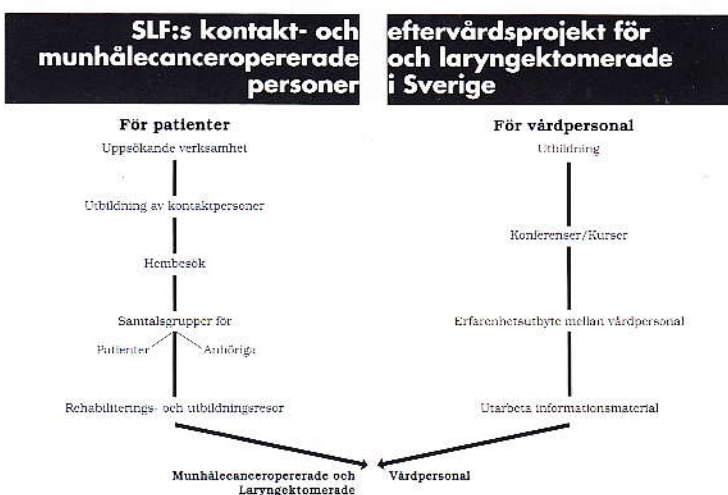
▫ UTBILDNINGSDAG

Nu kunde vi sätta igång. Vad som var viktigast var förstås att genomföra en utbildningsdag för kontaktpersonerna. Vårdpersonal från Karolinska sjukhuset samt patienter och anhöriga från samtalsgrupperna höll föredrag samt berättade om erfarenheterna från sjukhusets verksamhet. Utbildningsdagen blev lyckad - utbildningsvärde och gemenskap.

▫ PROJEKTSTRUKTUR

Nästa steg var att strukturera den målsättning som projektet hade då pengarna söktes.

Resultatet ses här:

Nu visste vi hur målen var satta. Nu gällde det att på bästa sätt nå ut med information om projektet till de opererade och till sjukhusens vårdpersonal.

▫ BESÖK PÅ SJUKHUSEN

Till dagens datum har vi besökt öronklinikerna i Karlstad, Kristianstad, Sundsvall och Umeå. Inom kort står Lund på tur.

Erfarenhetsutbytet har varit stort eftersom vi kunnat ge information men också inhämtat information om vårdidéer och omvårdnadsfarenheter ute på de olika sjukhusen.

De geografiska svårigheterna, det vill säga de långa avstånden mellan patient och sjukhus, är det som försvårar verksamheten med hembesök och samtalsgrupper. Kanske kan en heldag eller två dagar med grupper, föreläsningar eller annan informationsgivning vara lösningen för dessa sjukhus. Varje sjukhus måste själva utarbeta sin modell efter rådande omständigheter.

▫ HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSMÄSSAN

En satsning för att nå vårdpersonal, främst sjuksköterskor och undersköterskor från hela landet, var utställ-

FORTS. NÄSTA SIDA

ningen på Hälso- och Sjukvårdsmässan i Älvsjö.

Utställningen blev en succé med många intresserade besökare. Ett mått på att vi nådde ut med vårt budskap är alla telefonsamtal vi fått efter mässan.

Här vill jag passa på att tacka projektets medarbetare för en enastående fin mässinsats.

□ FÖN:s ÅRSMÖTE I SUNDSVALL

Ett tillfälle till informationspridning blev FÖN:s årsmöte i Sundsvall. FÖN är en förening för sjuksköterskor, vilka arbetar med öron-, näs- och halssjukdomar. Genom goda kontakter med sjuksköterskan Ann Langius på Karolinska sjukhusets omvårdnadsenhet, fick Elisabet åka upp till årsmötet och informera om vårt projekt. Att Elisabet lyckades, råder inget tvivel om.

□ SAMMANFATTNING

Sammanfattningsvis vill jag säga att arbetet tar både tid och ork, men att det uppvägs genom den positiva uppskattning jag känner och den fina gemenskap vi har i arbetsgruppen. Människor har hört av sig och frågat om de får vara med som kontaktpersoner, något som vi uppskattar och skall ta ställning till. Vi arbetar vidare...

Gun-Marie Larsson

Stor och intresserad publik på Hälso- och Sjukvårdsmässan i Älvsjö.

Gun-Marie Larsson

Läs mer om projektet i mitteninlagan samt sista sidan i detta nummer av Lary!

Stig W. Carlsson:

TVÅ LARYNGER PÅ "EFTERUTBILDNING"

STIG W. KARLSSON FRÅN LARYNGFÖRENINGEN I ESKILSTUNA BE-
RÄTTAR I DETTA LÅNGA BREV FÖR LARYS LÄSARE.

Vad sägs om att bli inviterad till en "efterutbildningsdag för hela personalen på ÖNH-kliniken, Nyköpings lasarett?

Vi - undertecknad tillsammans med Herman Sjögren blev det den 4 mars i år.

Ämnet för dagen var Larynxcancer. Antalet deltagare 25 personal och vi två laryngektomerade. Eminent, sakkunnig ledare: Överläkare Anders Flodström, assisterad av dr Eva Karltorp och logoped Suzanne Johansson. Övriga deltagare: dr Björn Toll och dr Iverssen.

För dagen inbjuden gästföreläsare var dr Anders Westerborn från ÖNH-kliniken vid RSÖ/Örebro, ingående i klinikchef dr Hans Gertzéns läkarteam.

Det var en diger föredragningslista som deltagarna serverades, mycket på latin men till innehålllet intressant för oss larynger. De som deltog var i högsta grad människor som arbetar för att vi skall få en så dräglig och bekymmersfri tillvaro som möjligt, med hänsyn till handikappet.

◻ VILKA VAR VI TVÅ LARYNGER?

Först vill jag presentera min kollega, Herman Sjögren, sekreterare i Södermanlands läns Laryngförening. Bosatt utanför Eskilstuna. Till yrket bonde, på fritid jägare, golfentusiast m.m.

Undertecknad Stig W. Carlsson, i grunden yrkesmålare, senare korrosionstekniker vid Gränges/SSAB i Oxelösund och avslutningsvis informationstjänsteman och guide vid koncernen. Fri-tidstressen bl.a. natur och miljö, konst och kultur, foto och resor.

Det var vår gemensamme vän (och min doktor) Anders Flodström som engagerade oss till den här, även för oss, mycket intressanta och givande dagen. Tack Anders, för att vi fick dra vårt strå till stacken. Och tack all personal för en alltid positiv anda, gemyt och familjär ton som alltid genomsyrar hela Anders klinik.

◻ OM VÅR MEDVERKAN

Vår första uppgift som medverkande var att ställa upp för en "ockulär besiktning". Vilket vi gärna gjorde för att deltagarna skulle kunna få "se oss ner i halsen" med egna ögon. Samtidigt gav Anders Flodström allt som är värdefullt att känna till. Så blev det dags för en fråge/svarspanel med mängder av frågor som vi försökte besvara efter bästa förmåga.

Självfallet kom frågan om hur vi själva

upptäckte sjukdomen och hur vi reagerade på den ställda diagnosen.

För Herman blev situationen akut under en vildsvinsjakt i Nordafrika.

För egen del hade jag gått allt för länge med en besvärlig heshet. Tyvärr var jag rökare i drygt 50 år. Min kära hustru hade under lång tid tiggat och bett att jag skulle gå till läkare. Men ni vet hur karlar är - det måste både hot och tårar till innan något händer. Vårdcentralen i Oxelösund, remiss till Nyköpings lasarett och efter några veckor till RSÖ. Sju veckors strålbehandling på onkologen med gott resultat. Men det hjälpte inte hela vägen och nu är jag laryngektomerad med Provox-ventil. Jag kan ju tala riktigt bra tack vare enormt skickliga kirurger. (Tack Hans Gertzén och dina fantastiskt duktiga yrkeskollegor!)

◻ JOBBIGT MEN NÖJD

Personligen är jag mycket nöjd med alla behandlingar jag haft förmånen att genomgå, även om det många gånger varit psykiskt/mentalt jobbigt. Men jag visste ju att allt gjordes för mitt eget bästa.

Självfallet drabbas man av vissa "minuspång". För egen del har jag förlorat nästan hela doftförmågan. Men jag känner när min kära hustru parfymerat sig med "Roma", kaffedoften från bryggaren, doften då man steker köttbullar och lök samt nybakat bröd.

Och så var det ju problemet att tala i telefon. För mig var det lite besvärligt i början. Jag har nämligen tidigare ett handikapp som gör att jag bara kan använda en hand och man måste ju ha ett finger på Stom-Ventet då man pratar. Vi löste problemet på ett smidigt sätt - en knapptelevon med mik/högtalarfunktion. Så nu kan ni ringa och prata med mig! Ja, så måste man ju ha litet dj-ar anamma i bakfickan, annars stoppar man inte för trycket. Plus en stor portion humor.

(Förlåt kära vänner - det här blev inte kortfattat, men då skrivmaskinen blir varm går det inte att hejda den):

◻ LOGOPED-INFORMATION

Så var det Suzanne Johanssons tur att berätta för auditoriet om logopedens roll i röstrehabiliteringen efter laryngektomi. Hon talade om betydelsen av att sköta och vårda både tracheostomat och talventilen.

För talventilen Provox finns det sär-

skilda borstar för daglig rengöring. Under-tecknad kan verkligen rekommendera dessa.

Tack vare Suzannes stora pedagogiska talträningsprogram, hennes trivliga och hjärtliga metod att förmedla kunskap har undertecknad fått en ovärderlig hjälp beträffande taltekniken. Man blir riktigt snacksalig då vi träffas en gång i månaden, **mest kanske** för att hon vill kontrollera att jag inte lagt av med snacket. Och många ytterligare punkter fanns kvar på Anders program - men utrymme...

◻ OM VÅR FÖRENING

Laryngföreningen i Södermanland, hur lever och fungerar den? Har ni någon verksamhet på gång, var Anders frågor till Herman Sjögren.

- Visst har vi verksamhet även om vi inte hörs och syns så mycket som vi borde göra. Det är ju det här med ekonomin som styr aktiviteterna, och sedan är vi ju spridda över hela länet, vilket gör att det blir litet tungrott.

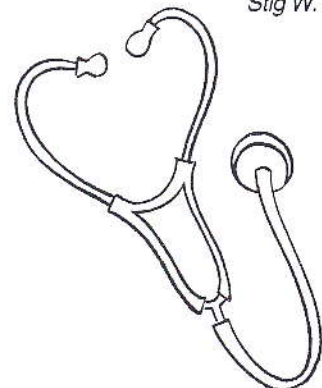
Anders betonade vikten av att laryngektomerade kan gå samman lokalt/regional i sina föreningar, träffa olycksbröder och -systar för att drytta gemensamma problem, organisera träffar och framförallt stötta varandra.

Avslutningsvis tackade Anders Flodström för vår medverkan och överlämnade en ros till oss var. Ja, egentligen till våra fruar som ställer upp så helhjärtat. Det finns egentligen inte rosor nog för att tacka våra respektive för deras omvårdnad och omtanke om oss.

För att inte tala om vår fantastiska svenska sjukvård. Den är värd allt vårt stöd, och alla rosor.

Vi larynger är beredda att ställa upp och informera vid alla tillfällen inom vården - något som landstingen borde satsa på!

Stig W. Carlsson

Göteborgsinformation om - information

Den, som alltid, aktiva föreningen i Göteborg, har lämnat Larys läsare en rapport om sitt arbete. Varsågoda, här följer den:

□ Svenska Laryngförbundet - och därmed de regionala- och länsföreningarnas verksamhet går i hög grad ut på att pre- och postoperativt bidra till våra medlemmars, och deras anhörigas, bästa. Vilket således gäller också föreningen i Göteborg. Detta sker bl.a. genom att informera om cancer och dess följder beträffande olika områden och organ. T.ex i struphuvudet och/eller tunga, munhåla, svalg.

Denna information gäller under hela förloppet, från det att läkaren diagnostiserat patientens sjukdom, till hans/hennes operation, eftervård och rehabilitering. Detta med vetskap om att ökad självkänedom ger ökad livslust.

□ Laryngföreningen i Göteborg bedriver sedan många år profylaktisk information i form av anti-rök-kampanjer i Vårdskolor, Vårdinrättningar, Gymnasieskolor och övriga liknande institutioner. Genom detta kan vi i vår förening nå ut till c:a 300-400 elever/år, vilket måste ses som en god social insats.

□ Eftersom rökning/snusning huvudsakligen bär skulden till de sjukdomar som nämnts ovan anser vi det vara en självklarhet att informera - i synnerhet ungdomar - om risker och konsekvenser.

Till vår stora glädje får vi alltid mycket god respons vid våra föreläsningar.

□ I februari i år besöktes Sommarskolan i Uddevalla. Vi blev hjärtligt mottagna av biologiläraren Sven Lindmark, som var ansvarig för skolans temadag. 150 elever fördelades på fem omgångar som under dagen lyssnade intresserat till våra föreläsningar. Efter varje föreläsning var frågandet från eleverna legio. Våra medhavda broschyrer gick åt som smör i solsken.

□ Vår förening ställer upp med tre personer: Sekreteraren, som öppnar och avslutar föreläsningen och som också förklarar de medicinska termer och begrepp som nog oundvikligen måste förekomma.;

ordföranden, som i regel med vår egen förstärkaranläggning som hjälp, håller själva föreläsningen genom matstrupstal.

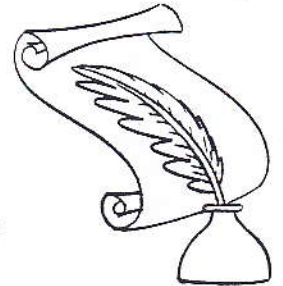
Vid demonstration av tal med röstgenerator bistår någon av våra medlemmar.

Detta förfaringssätt fungerar utmärkt. Vid besöket på Sommarskolan representerades vår förening av ordföranden, Eric Hermansson, sekreteraren Gösta Sternbåge och hedermedlemmen Harry Ohlsson.

Vi avtackades efter väl förrättat värv av skolans lärare och elever med blommor och applåder och önska- des hjärtligt välkomna åter när nästa termin stundar.

□ Det känns skönt att kunna göra dylika insatser för vår ungdom. Vi ges ju samtidigt tillfälle att meddela vårt förbunds och vår förenings ideologi, våra förhoppningar och ge vårt upp- växande släkte en god chans till ett friskare och sundare liv.

Gösta Sternbåge.

INSÄNT:

**IRRITERANDE
LETANDE!**

När man efter en längre tid erinrar sig, att man läst en artikel i ett nummer av Lary, som man fått intresse av att läsa igen, är det ett oändligt bladdrande igenom flera tidningar. Var fasan var det den stod? Till slut ger man upp! Varför har innehållsförteckningen försvunnit? En sådan underlättar mycket för oss som är glömska och skulle med glädje hälsas välkommen åter. "Glömsker"

VIDEOFILM

från Laryngförbundets jubileumsfestli gheter - 250:-
Beställ från Laryngförbundet.

SVENSKA LARYNGFÖRBUNDET HAR FLYTTAT

till
Barks väg 14
(Bergshamra, Solna)

Ny postadress, nya telefonnummer
se sid. 2 detta nummer av Lary!

Kontaktpersoner i "Munhålecancerprojektet"

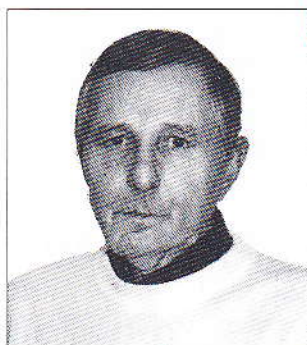
Gun-Marie Larsson,
Projektledare och
samordnare för
kontaktpersonerna.
Kurator på ÖNH-kliniken
Karolinska Sjukhuset
Tel: 08-729 42 55

*Elisabet Platin-
Danielson,*
Kontaktperson för
vårdpersonal.
Leg. sjuksköterka på
ÖNH-kliniken
Karolinska Sjukhuset
Tel: 08-729 42 31

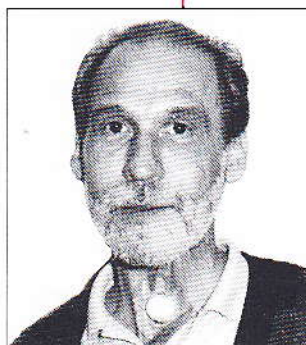
Hans-Åke Ellvén,
munhålecancer-
opererad.
Kontaktperson för
mellansverige
Tel: 08-590 893 38.

Björn Edlund,
laryngektomerad.
Kontaktperson för
norra Sverige.
Tel: 0612-212 15

Åke Karlsson,
laryngektomerad.
Kontaktperson för
södra Sverige.
Tel: 035-10 21 23

Gunnar Schneider,
behandlad för
munhålecancer.
Kontaktperson för
mellansverige.
Tel: 08-590 820 36

Gunvor Lindholm
munhålecancer-
opererad.
Kontaktperson för
mellansverige
Tel: 08-655 83 10

Du kan även ta kontakt med
Svenska Laryngförbundet
Tel: 08-655 83 10, 655 83 20